

Zaak C-37/23

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

25 januari 2023

Verwijzende rechter:

Corte suprema di cassazione (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

16 januari 2023

Verzoekende partij:

Agenzia delle Entrate

Verwerende partij:

PR

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Voordelen – Btw – Aardbeving van 2009 – Teruggaaf van 60 % van de belasting

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

- 1 Met betrekking tot het in het hoofdgeding aan de orde zijnde geschil tussen de Agenzia delle Entrate (belastingdienst) en een belastingplichtige stelt de verwijzende rechter ambtshalve de vraag of de nationale regeling die voorziet in teruggaaf van 60 % van de belasting over de toegevoegde waarde (btw) die in de periode van april 2009 tot en met december 2010 reeds is betaald – welke regeling specifiek met betrekking tot de aardbeving in de Abruzzen van 6 april 2009 is ingevoerd – verenigbaar is met het beginsel van fiscale neutraliteit. Deze bepaling zou leiden tot een ongelijke behandeling die in strijd is met het beginsel van fiscale neutraliteit. Daarnaast wordt de toekenning van deze teruggaaf betwist, aangezien in het kader van steunmaatregel SA.35083 (2012/NN) - Aardbeving

Abruzzen, een bevel tot opschorting van de door Italië verleende onrechtmatige steun is gegeven.

Prejudiciële vraag

- 2 „Staan de in de beschikking van 15 juli 2015, Agenzia delle Entrate/Nuova Invincibile srl (C-82/14, EU:C:2015:510), en in het arrest van 17 juli 2008, Commissie/Italië (C-132/06, EU:C:2008:412) geformuleerde beginselen in de weg aan een wettelijke bepaling als die van artikel 33, lid 28, van wet nr. 183 van 2011, volgens welke belastingplichtigen in verband met de aardbeving die op 6 april 2009 de Abruzzen heeft getroffen, recht hebben op teruggaaf van 60 % van de btw die zij in de periode van april 2009 tot en met december 2010 hebben betaald?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

- 3 De artikelen 2, 206 en 273 en overweging 45 van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 (Zesde btw-richtlijn); artikel 108, lid 3, VWEU; artikel 11, lid 1, van verordening (EG) nr. 659/1999.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

- 4 Artikel 39 van decreto-legge (voorlopig wetsbesluit) nr. 78 van 31 mei 2010, dat met wijzigingen is omgezet in wet nr. 122 van 30 juli 2010, bepaalt dat voor natuurlijke personen die inkomsten uit bedrijf of een zelfstandig beroep ontvangen, en voor rechtssubjecten anders dan natuurlijke personen met een omzet tot 200 000 EUR, de betaling van belastingen, waaronder btw, wordt opgeschort tot en met 20 december 2010, zonder recht op teruggaaf van reeds betaalde bedragen.
- 5 Artikel 33, lid 28, van wet nr. 183 van 12 november 2011 bepaalt dat, teneinde de nood situatie ten gevolge van de aardbeving in de Abruzzen van 6 april 2009 te kunnen opheffen, de belastingen bij de hervatting van de inning bedoeld in voornoemd artikel 39 van decreto-legge nr. 78 van 31 mei 2010 in termijnen worden betaald (120 maandelijkse termijnen) en dat het verschuldigde bedrag voor elke belasting die is opgeschort, na aftrek van de reeds verrichte betalingen, tot 40 % wordt verlaagd.
- 6 Als gevolg van deze regeling is de betaling van belastingen, waaronder de btw, voor natuurlijke personen die inkomsten uit bedrijf of een zelfstandig beroep ontvangen (en rechtssubjecten anders dan natuurlijke personen met een omzet tot 200 000 EUR) voor de periode van 9 april 2009 tot en met 20 december 2010 dus eerst opgeschort, en is het bedrag daarvan, dat in termijnen mag worden betaald, vervolgens met 60 % verlaagd.

- 7 Bij artikel 9, lid 17, van wet nr. 289 van 27 december 2002 waren deels vergelijkbare bepalingen ingevoerd voor de slachtoffers van de aardbeving van 1990 op Sicilië.

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 8 PR, een notaris, verzocht om teruggaaf van een bedrag van 102 088 EUR voor de btw die hij in de periode van april 2009 tot en met december 2010 had betaald, aangezien deze belasting, waarvan de betaling aanvankelijk was opgeschort in verband met de aardbeving in de Abruzzes van 6 april 2009, krachtens artikel 33, lid 28, van wet nr. 183 van 12 november 2011 was verlaagd tot 40 % van de verschuldigde bedragen. De Agenzia delle Entrate heeft het verzoek afgewezen op grond dat volgens deze bepaling geen teruggaaf van het reeds betaalde bedrag mogelijk was.
- 9 Het beroep dat de belastingplichtige tegen deze afwijzing instelde werd verworpen door de Commissione tributaria provinciale (belastingrechter in eerste aanleg, Italië), die oordeelde dat de verlaging moest worden toegepast op het nog te betalen bedrag en geen betrekking had op reeds verrichte betalingen.
- 10 De belastingplichtige ging in hoger beroep bij de Commissione tributaria regionale (belastingrechter in tweede aanleg, Italië), en voerde daarbij aan dat de situatie van degenen die de belasting niet hebben betaald – die in aanmerking komen voor een verlaging van het te betalen bedrag – moest worden gelijkgesteld met die van degenen die daarentegen, na de betaling te hebben verricht, om teruggaaf van de te veel betaalde bedragen verzoeken. Dit argument sluit aan bij de uitlegging van de Corte di cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) van de vergelijkbare bepaling van artikel 9, lid 17, van wet nr. 289 van 27 december 2002, die betrekking had op de aardbeving van 1990 op Sicilië. De Agenzia delle Entrate betwistte het argument van de belastingplichtige voor zover dit betrekking had op de btw, en verzocht in elk geval om opschorting van de zaak in afwachting van besluit C(2012) 7128 final van de Europese Commissie van 17 oktober 2012 tot inleiding van de formele onderzoeksprocedure van artikel 108 VWEU, waarin zij opschorting van de met het Unierecht onverenigbare staatssteun heeft gelast.
- 11 De Commissione tributaria regionale heeft het vonnis in eerste aanleg vernietigd, het beroep van de belastingplichtige toegewezen en de weigering van btw-teruggaaf onrechtmatig verklaard. De Agenzia delle Entrate heeft tegen het arrest het onderhavige beroep in cassatie ingesteld, waartegen de belastingplichtige in cassatie verweer heeft gevoerd.

Belangrijkste argumenten van de partijen

- 12 **Verzoekster, Agenzia delle Entrate**, voert schending aan van artikel 108, lid 3, VWEU en artikel 11, lid 1, van verordening nr. 659/1999/EG, aangezien de

Commissione tributaria regionale aan een belastingplichtige die een economische activiteit verricht – in casu, het vrije beroep van notaris – recht op teruggaaf van btw heeft toegekend ondanks dat in het kader van steunmaatregel SA.35083 (2012/NN) - Aardbeving Abruzzes een bevel tot opschorting van de door Italië verleende onrechtmatige steun was gegeven.

- 13 **Verweerder, de belastingplichtige**, werpt de exceptie op dat dit middel ongegrond is omdat het besluit van de Europese Commissie volgens haar niet van toepassing is op de onderhavige zaak, waarin het gaat om een beroepsbeoefenaar die in een lokale context werkzaam is.

Relevante rechtspraak van het Hof van Justitie

- 14 De beschikking van 15 juli 2015, Agenzia delle Entrate/Nuova Invincibile srl, C-82/14, EU:C:2015:510, alsook het arrest van 17 juli 2008, Commissie/Italië, C-132/06, EU:C:2008:412, betreffende de artikelen 8 en 9 van wet nr. 289 van 2002, zijn met name relevant.
- 15 In de voornoemde beschikking heeft het Hof van Justitie om te beginnen verklaard dat „de aftrekgeregeling is ingevoerd om neutraliteit van de btw te verzekeren [...] [en] deze regeling tot doel heeft de belastingplichtige geheel te ontlasten van de in het kader van al zijn economische activiteiten verschuldigde of betaalde btw. Het gemeenschappelijke btw-stelsel waarborgt aldus een neutrale belastingdruk van alle economische activiteiten”. Vervolgens heeft het Hof opgemerkt dat „de maatregel die is ingevoerd bij artikel 9, lid 17, van wet nr. 289/2002 ten eerste niet tot gevolg heeft dat de belastingdruk voor belastingplichtigen, wat de btw betreft, wordt verlicht, maar dat bepaalde belastingplichtigen de door de eindverbruiker betaalde en aan de belastingdienst verschuldigde bedragen kunnen inhouden of incasseren” en ten tweede leidt tot „een met het beginsel van fiscale neutraliteit strijdig verschil in behandeling, aangezien deze bepaling bepaalde daarin genoemde belastingplichtigen de mogelijkheid biedt om, op grond van de verlaging van de normaal verschuldigde btw – een verlaging waarin diezelfde bepaling voorziet –, het grootste deel van het btw-bedrag dat zij voor de levering van goederen en diensten hebben ontvangen, in te houden of te incasseren, terwijl andere belastingplichtigen op Italiaans grondgebied het volledige bedrag van de btw die normaal op basis van deze transacties verschuldigd is, aan de belastingdienst moeten betalen”.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 16 De verwijzende rechter merkt op dat bij het onderzoek van het beroep twee omstandigheden relevant zijn:
- a) tijdens het geding heeft de Europese Commissie besluit C(2012) 7128 final van 17 oktober 2012 vastgesteld.

- b) het verzoek om teruggaaf betreft de btw.
- 17 Met betrekking tot het eerste aspect merkt de verwijzende rechter op dat de onverenigbaarheid van de maatregelen waarmee de lidstaat afziet van een juiste toepassing en/of inning van de verschuldigde btw, ambtshalve moet worden vastgesteld, los van de specifieke stellingen van partijen, aangezien het in artikel 10 EG-Verdrag neergelegde doeltreffendheidsbeginsel met zich brengt dat de nationale rechter het Unierecht ambtshalve moet toepassen. In de onderhavige zaak heeft de Commissie in haar besluit van 14 augustus 2015, C(2015) 5549 final (dat de nationale rechter ook ten uitvoer moet leggen door daarmee strijdige regels buiten toepassing te laten), in artikel 1 vastgesteld: „*De [...] staatsteunmaatregelen [...] waarmee de belastingen en premies worden verlaagd die verschuldigd zijn door ondernemingen die sinds 1990 in Italië door natuurrampen zijn getroffen en die Italië, in strijd met artikel 108, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op onrechtmatige wijze ten uitvoer heeft gelegd, zijn onverenigbaar met de interne markt.*”
- 18 Volgens de verwijzende rechter wordt in artikel 33, lid 28, van wet nr. 183 van 2011 hetzelfde mechanisme gebruikt als het mechanisme dat reeds bij artikel 9, lid 17, van wet nr. 289 van 2002 was ingevoerd, aangezien, net als bij de laatstgenoemde bepaling, „*het voor elke opgeschorte belasting of bijdrage verschuldigde bedrag, na aftrek van de reeds verrichte betalingen, tot 40 % wordt verminderd*”, en de verschuldigde bedragen dus met 60 % worden verlaagd.
- 19 Ten eerste lijkt het voordeel van de belastingvermindering niet ertoe te kunnen leiden dat de belastingdruk van de belastingplichtigen op het gebied van de btw wordt verlicht, maar dat sommige van hen de mogelijkheid wordt geboden om reeds door de eindverbruiker betaalde en aan de belastingdienst verschuldigde bedragen in te houden of te incasseren. Met andere woorden, de regel leidt er uiteindelijk toe dat sommige personen een bedrag kunnen terugvorderen dat in werkelijkheid reeds is betaald door anderen, te weten de eindverbruikers, voor wie de mogelijkheid om op hun beurt het betaalde bedrag van de handelaar terug te vorderen slechts hypothetisch is.
- 20 Ten tweede lijkt de bepaling te leiden tot een ongelijke behandeling die rechtstreeks afbreuk doet aan het beginsel van fiscale neutraliteit, aangezien zij bepaalde belastingplichtigen in staat stelt om een groot deel (60 %) van de op de levering van goederen en verrichting van diensten geïnde btw in te houden en te incasseren, in tegenstelling tot andere belastingplichtigen op Italiaans grondgebied die voor hetzelfde soort transacties wel het volledige bedrag van de btw moeten betalen.
- 21 De belastingplichtige heeft erop gewezen dat de nieuwe bepaling, anders dan de bepaling van 2002, niet belet dat de Agenzia delle Entrate controles verricht, dat de verlaging slechts 60 % bedraagt (tegenover 90 % in de bepaling van 2002), en dat de territoriale werkingssfeer beperkter is, en is tot de slotsom gekomen dat de door het Hof van Justitie in de beschikking Agenzia delle Entrate/Nuova

Invincibile s.r.l. geformuleerde beginselen niet op de onderhavige zaak van toepassing zijn.

- 22 Volgens de verwijzende rechter lijkt noch de verlaging noch de territoriale beperking een significant element te zijn, en is het feit dat controles niet zijn uitgesloten evenmin relevant, aangezien het bedrag van de verlaagde belastingen hoe dan ook hetzelfde blijft. Deze bepaling lijkt dus te leiden tot een ongerechtvaardigde schending van het beginsel van btw-neutraliteit.
- 23 Aangezien deze bepaling nooit uitdrukkelijk door het Hof van Justitie is onderzocht, acht de verwijzende rechter het evenwel noodzakelijk om, gelet op de opmerkingen van de [verwerende] partij, de vraag over de verenigbaarheid van artikel 33, lid 28, van wet nr. 183/2011 met het Unierecht in het licht van de voornoemde precedentes, aan het Hof van Justitie voor te leggen.